

Torstai 26. maaliskuuta 2009

Tuotantoketjujen alihankintayritysten sosiaalinen vastuu

P6_TA(2009)0190

Euroopan parlamentin päätöslauselma 26. maaliskuuta 2009 tuotantoketjujen alihankintayritysten sosiaalisesta vastuusta (2008/2249(INI))

(2010/C 117 E/29)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan 1 kohdan,
- ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 39, 49, 50 ja 137 artiklan,
- ottaa huomioon eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä 22. syyskuuta 1994 annetun neuvoston direktiivin 94/45/EY ⁽¹⁾,
- ottaa huomioon työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä 11. maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/14/EY ⁽²⁾,
- ottaa huomioon ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maassa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnantajiin kohdistettavien seuraamusten säätämisestä (KOM(2007)0249),
- ottaa huomioon 26. lokakuuta 2006 antamansa päätöslauselman työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY soveltamisesta ⁽³⁾ ja 11. heinäkuuta 2007 antamansa päätöslauselman komission tiedonannosta ”Palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuva työntekijöiden lähettäminen työhön toiseen jäsenvaltioon – mahdollisuuksista täysi hyöty ja työntekijöille taattu suoja” ⁽⁴⁾,
- ottaa huomioon monikansallisia yrityksiä koskevat OECD:n suuntaviivat,
- ottaa huomioon ILO:n hyväksymän monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa koskevan kolmikan-taisen periaatejulistuksen,
- ottaa huomioon 15. marraskuuta 2005 antamansa päätöslauselman globalisaation sosiaalisesta ulottu-vuudesta ⁽⁵⁾,
- ottaa huomioon 13. maaliskuuta 2007 antamansa päätöslauselman yritysten yhteiskuntavastuusta: uusi kumppanuus ⁽⁶⁾,
- ottaa huomioon 23. toukokuuta 2007 antamansa päätöslauselman ihmisarvoisesta työstä kaikille ⁽⁷⁾,
- ottaa huomioon 9. lokakuuta 2008 antamansa päätöslauselman aiheesta ”Tehokkaammin pimeää työtä vastaan” ⁽⁸⁾,
- ottaa huomioon 11. heinäkuuta 2007 antamansa päätöslauselman työläinsäädännön uudistamisesta 2000-luvun haasteita vastaavaksi ⁽⁹⁾,

⁽¹⁾ EYVL L 254, 30.9.1994, s. 64.

⁽²⁾ EYVL L 80, 23.3.2002, s. 29.

⁽³⁾ EUVL C 313 E, 20.12.2006, s. 452.

⁽⁴⁾ EUVL C 175 E, 10.7.2008, s. 411.

⁽⁵⁾ EUVL C 280 E, 18.11.2006, s. 65.

⁽⁶⁾ EUVL C 301 E, 13.12.2007, s. 45.

⁽⁷⁾ EUVL C 102 E, 24.4.2008, s. 321.

⁽⁸⁾ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2008)0466.

⁽⁹⁾ EUVL C 175 E, 10.7.2008, s. 401.

Torstai 26. maaliskuuta 2009

- ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 12. lokakuuta 2004 antaman tuomion asiassa C-60/03 Wolff & Müller ⁽¹⁾,
 - ottaa huomioon Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön teettämän tutkimuksen ”Liability in subcontracting processes in the European construction sector”,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan,
 - ottaa huomioon työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan mietinnön (A6-0065/2009),
- A. katsoo, että alihankintaa voidaan pitää olennaisena osana taloudellista toimintaa,
- B. ottaa huomioon, että taloudellisella toiminnalla on viimeisten 25 vuoden aikana ollut merkittävä osuus työllisyyden lisäämisessä useimmissa Euroopan unionin talouksissa ja että tämä kehitys on hyödyttänyt suuria ja pieniä yrityksiä sekä edistänyt yrittäjyyttä,
- C. katsoo, että globalisaatio ja sen myötä lisääntynyt kilpailu tuovat muutoksia yritysten sisäiseen organisointiin, muun muassa siten, että muut kuin strategiset toiminnot ulkoistetaan, luodaan verkostoja ja turvaudutaan suuremmassa määrin alihankintaan,
- D. katsoo tästä seuraavan, että kytkennät emoyhtiöiden ja niiden tytäryhtiöiden välillä sekä pääurakoitsijien ja niiden alihankkijoiden välillä vaikeuttavat entisestäänkin selkeän kuvan saamista tuotantoketjun eri rakenteista, toiminnoista ja politiikoista sekä sen eri toimijoiden velvollisuuksista ja vastuista,
- E. ottaa huomioon, että näillä muutoksilla on ollut kauaskantoisia seurauksia työmarkkinaosapuolten suhteisiin ja että toisinaan on vaikea määritellä selkeästi, mitä lakia sovelletaan tuotantoketjun eri toimijoiden välisiin suhteisiin, ja sen johdosta työn hinnoittelua ja työnjakoa ei enää säännellä teollisuusalan sääntelykehyksen avulla,
- F. ottaa huomioon, että useiden teollisuusalojen tuotantoprosessi on nykyisin hajanainen, pidennetty ja levennetty tuotantoketju, jonka muodostavat (horisontaalinen ja vertikaalinen) logistinen ketju sekä taloudellinen ja tuotannollinen arvoketju, jossa on yksittäisiä erikoistumis- tai tehtäväalueita, jotka usein on ”ulkoistettu” pienille yrityksille tai itsenäisille ammatinharjoittajille, ja että vaikutus yrityksen kirjanpitoon näkyy suorien työvoimakustannusten korvaamisena laskuihin ja ”kaupallisiin palvelusopimuksiin” perustuvilla alihankinta-, palvelu- tai tavarantoimituskustannuksilla,
- G. ottaa huomioon, että alihankkijoita kilpailutetaan usein toisiaan vastaan ja että siksi sekä toimeksiantajan että alihankkijoiden työntekijöitä painostetaan, kun on kyse heidän työehdoistaan,
- H. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentti on aikaisemmin kiinnittänyt huomiota näennäisesti itsenäisiin ammatinharjoittajiin liittyviin ongelmiin ja että näitä ongelmia liittyy myös alihankkijoihin,
- I. ottaa huomioon, että alihankinta ja ulkoistaminen oikeudellisesti itsenäisille yrityksille ei johda riippumattomuuteen, ja yritykset arvoketjun alemmalla tasolla, korkean teknologian alan tai muuta pitkälle kehittynyttä toimintaa harjoittavia alihankkijoita lukuun ottamatta, eivät useinkaan kykene toimimaan tasaveroisessa asemassa pääasiallisen sopimusosapuolen kanssa,
- J. katsoo, että vaikka alihankinnassa on monia myönteisiä puolia ja sen avulla on ollut mahdollista lisätä tuotantokapasiteettia, se on myös aiheuttanut tiettyä taloudellista ja sosiaalista epätasapainoa työntekijöiden keskuudessa ja voi johtaa työehtojen jyrkkään huonontumiseen, mikä on huolestuttavaa,

⁽¹⁾ Asia C-60/03 Wolf & Müller, Kok. 2004, s. I-9553.

Torstai 26. maaliskuuta 2009

- K. katsoo, että alihankinta voidaan myös toteuttaa pelkästään välittäjien, työvoimanvuokrausyritysten tai tilapäistyövoimaa välittävien yritysten välityksellä, jotka toimivat joskus niin sanottuina postilaatikkoyrityksinä, ja että toimeksi annetaan usein vain yksi yksittäinen tehtävä tai että työntekijöitä palkataan vain tätä tehtävää varten; katsoo, että tällaiset käytännöt kuvastavat rakennusalan ja muiden sellaisten alojen nopeasti muuttuvaa luonnetta, joilla työntekijöiden asema on usein epävarma,
- L. katsoo, että rajat ylittävissä yhteyksissä epävarmoihin työsuhteisiin liittyvät ongelmat pahenevat esimerkiksi silloin, kun työntekijät lähetetään kolmanteen jäsenvaltioon,
- M. ottaa huomioon, että rakennusalan työsuhteet on määritelty uudelleen ja että samalla "pääasiallisen sopimuspuolen" suora yhteiskunnallista vastuuta on alennettu, kun työ on ulkoistettu alihankkijoita ja työvoimanvuokraustoimistoja käyttämällä ja tekemällä siten halvasta ja usein ammattitaidottomasta työvoimasta olennainen osa alemman tason alihankintaa,
- N. katsoo, että eräät alat, varsinkin rakennusala, ovat olleet erityisen alttiita väärinkäytöksille niiden usein mutkikkaissa alihankintaketjuissa,
- O. katsoo, että periaatetta, jonka mukaan samasta työstä maksetaan sama palkka samassa paikassa, on sovellettava kaikkiin työntekijöihin, riippumatta heidän asemastaan tai työsopimuksensa laadusta, ja että tämä periaate on pantava täytäntöön,
1. kehottaa viranomaisia ja kaikkia alan toimijoita tekemään parhaansa työntekijöiden tietoisuuden lisäämiseksi oikeuksistaan, jotka perustuvat moniin oikeusvälineisiin (kuten työlainsäädäntö, työehtosopimukset, käytännesäännöt), joilla säännellään heidän työsuhdettaan ja työolojaan yrityksissä, joissa he työskentelevät, sekä alihankintaketjujen sopimussuhteita;
 2. kehottaa komissiota lisäämään tietoisuutta hyvistä käytänteistä, olemassa olevista ohjeista ja standardeista sekä yritysten yhteiskuntavastuusta, olipa sitten kyse pääasiallisista sopimuspuolista tai alihankkijoista;
 3. kehottaa toistamiseen komissiota tekemään ehdotuksen ihmisarvoista työtä koskevan toimintaohjelman soveltamisesta alihankintayrityksissä erityisesti perustyönormien ja sosiaalisten oikeuksien noudattamisen, työntekijöiden kouluttamisen ja tasa-arvoisen kohtelun osalta;
 4. korostaa alihankintayritysten merkitystä uusien teknologioita käyttävissä tuotantoketjuissa sekä tuotannon että työpaikkojen laadun parantamiseksi;
 5. kehottaa jäsenvaltioiden viranomaisia antamaan tai laatimaan edelleen oikeudellisia säännöksiä, joiden nojalla työlainsäädäntöä, työehtosopimuksia tai käytännesääntöjä rikkoneet yritykset voidaan sulkea pois julkisista tarjouskilpailuista;
 6. on tyytyväinen ylikansallisen oikeudellisen kehyksen hyväksymiseen, joka perustuu yksittäisten monikansallisten yritysten ja maailmanlaajuisten ammattiliittojen väliseen sopimukseen ja jonka tarkoitus on valvoa työnormien noudattamista monikansallisissa yrityksissä ja niiden alihankinta- ja tytäryrityksissä eri maissa ja jossa määritellään taloudellisesti riippuvaisen työntekijän status ja mahdollistetaan työsuhteesta riippumaton sosiaaliturva;
 7. panee merkille yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Wolff & Müller antaman tuomion, jonka mukaan Saksan kansallinen vastuuvakuutusjärjestelmä ei ollut ristiriidassa yhteisön lainsäädännön kanssa vaan pyrki sen sijaan varmistamaan ulkomaille lähetettyjen työntekijöiden suojelun;
 8. panee merkille komission työlainsäädännön uudistamisesta 2000-luvun haasteita vastaavaksi antamaa vihreää kirjaa (KOM(2006)0708) koskevan julkisen kuulemisen tulokset; kannattaa tässä yhteydessä komission aikomusta toteuttaa tarvittavat toimenpiteet alihankintaketjuissa mukana olevien osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseksi niin, että työntekijöiltä ei viedä mahdollisuuksia oikeuksiensa tehokkaaseen käyttöön;

Torstai 26. maaliskuuta 2009

9. panee tyytyväisenä merkille, että kahdeksan jäsenvaltiota (Itävalta, Belgia, Suomi, Ranska, Saksa, Italia, Alankomaat ja Espanja) on vastannut alihankkijoiden työnantajavelvoitteita koskeviin ongelmiin perustamalla kansalliset vastuujärjestelmät; kehottaa muita jäsenvaltioita harkitsemaan samanlaisten järjestelmien perustamista; painottaa kuitenkin, että sääntöjen täytäntöönpano rajat ylittävissä alihankintaprosesseissa on erityisen vaikeaa silloin, kun jäsenvaltioilla on käytössään erilaiset järjestelmät;
10. korostaa, että vastuun kapea-alaisuus, esimerkiksi sen rajoittaminen koskemaan vain yhtä ketjun toimijaa, on mainittu Euroopan elin- ja työolojen kehittämissätiön tutkimuksessa eräänä syynä järjestelyjen tehottomuudelle;
11. korostaa pienten yritysten kohtaamia erityisiä haasteita; kehottaa poliittisia päättäjiä luomaan asianmukaisia välineitä tietoisuuden lisäämiseksi pienissä yrityksissä;
12. muistuttaa kaikkia alan toimijoita, että työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 26. lokakuuta 2006 antamassaan päätöslauselmassa parlamentti kehotti komissiota säätämään urakoitsijoiden tai emoyritysten yhteisvastuusta väärinkäytösten käsittelemiseksi rajat ylittäviin alihankintasopimuksiin ja ulkoistamiseen liittyvissä asioissa avoimien ja kilpailukykyisien sisämarkkinoiden luomiseksi kaikille yrityksille;
13. toistaa viestinsä kehottamalla komissiota laatimaan selkeän yhteisön säädöksen yhteisön laajuisen yhteisvastuujärjestelmän käyttöönotosta siten, että kunnioitetaan jäsenvaltioiden erilaisia oikeusjärjestelmiä sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatetta;
14. kehottaa komissiota käynnistämään vaikutustenarvioinnin jaettua vastuuta koskevan yhteisön säädöksen lisäarvosta ja toteutettavuudesta keinona lisätä alihankintaprosessien avoimuutta ja turvata yhteisön ja kansallisen lainsäädännön parempi täytäntöönpano; korostaa, että tällaisen tutkimuksen olisi oltava monialainen;
15. on vakuuttunut siitä, että jaettua vastuuta koskeva yhteisön säädös hyödyttäisi paitsi työntekijöitä myös jäsenvaltioiden viranomaisia, työnantajia ja erityisesti pk-yrityksiä niiden harmaan talouden torjumispyrkimyksissä, koska selkeät ja avoimet yhteisön säännöt ajaisivat epäilyttävät toimijat pois markkinoilta ja parantaisivat siten sisämarkkinoiden toimivuutta;
16. toteaa, että kaikki toimet, joilla työntekijöille tiedotetaan heidän oikeuksistaan ja autetaan heitä käyttämään niitä, edistävät merkittävästi yritysten yhteiskunnallista vastuuta; kehottaa jäsenvaltioita järjestelmällisesti varmistamaan, että työntekijöille tiedotetaan heidän oikeuksistaan; katsoo, että työmarkkinaosapuolilla on tästä erityinen vastuu;
17. kehottaa komissiota tehostamaan ponnisteluitaan kansallisten hallintoelinten, tarkastuselinten, hallitusten toimeenpanovirastojen, sosiaaliturvaviranomaisten ja veroviranomaisten yhteistyön ja niiden välisen koordinoinnin lisäämiseksi ja parantamiseksi; kehottaa lisäksi jäsenvaltioita ottamaan käyttöön tiukempia tarkastusmenettelyitä sekä edistämään kansallisten työsuojeluviranomaisten yhteyksien tiivistämistä ja mahdollistamaan siten niiden välisen yhteistyön ja koordinoinnin tehostamisen; kehottaa komissiota kehittämään laatunormeja työsuojeluviranomaisille ja tekemään toteutettavuustutkimuksen mahdollisista järjestelyistä yhteisön työsuojeluviranomaisten verkoston luomiseksi;
18. painottaa, että yrityksiä varten olisi luotava kannustimia, jotta ne toteuttaisivat vilpittömässä mielessä kaikki kohtuulliset toimet, joilla alihankkijat saadaan lopettamaan työlainsäädännön rikkomiset; tällaisia kannustimia voisivat olla sertifiointijärjestelmät ja käytännესäännöt, mukaan lukien ilmoittaminen viranomaisille ja sopimuksen purkaminen sellaisen alihankkijan kanssa, joka turvautuu laittomaan menettelyyn voidakseen välttää joutumisen yhteisvastuuseen kyseisestä rikkomuksesta;
19. kehottaa työmarkkinaosapuolia omaksumaan johtoaseman yhteistyönä tehtävän alihankinnan edistämässä toisaalta erityisissä kertaluontoisissa tehtävissä ja toisaalta alihankinnan lisääntymisen rajoittamisessa ja pitää ilahduttavana puitesopimusten kehittämistä, joissa määritellään sosiaalinen vastuu ketjussa täydenkyksenä tarvittavaan sääntelyyn;

Torstai 26. maaliskuuta 2009

20. varoittaa käytäntösääntöjen, työlaissäädännön säännösten, viranomaisten antamien standardien ja ohjeiden sekä voimassa olevien työehtosopimusten välisistä ristiriitaisuuksista ja päällekkäisyyksistä; painottaa siksi, että yritysten on tärkeää noudattaa ensisijaisesti ylikansallisten organisaatioiden (OECD, ILO) laatimia tai kansallisilla tai alakohtaisilla tasoilla laadittuja käytäntösääntöjä, standardeja ja ohjeita;
21. muistuttaa kaikkia toimijoita ja erityisesti työnantajia niiden työntekijöille tiedottamista sekä työntekijöiden kuulemista ja osallistumista koskevista velvoitteista, etenkin yhteisön ja kansallisen lainsäädännön mukaisista velvoitteista;
22. ehdottaa, että kansallisessa lainsäädännössä varmistetaan tuotantoketjujen alihankintayritysten työntekijöille mahdollisuus sovittaa yhteen perhe- ja työelämä ja että äitiys- ja vanhempainlomaa koskevat direktiivit pannaan tehokkaasti täytäntöön;
23. kehottaa komissiota varmistamaan direktiivin 96/71/EY täysimääräisen noudattamisen ja käynnistämään tarvittaessa rikkomismenettelyt; kehottaa lisäksi sekä komissiota että jäsenvaltioita toteuttamaan toimia, joilla pyritään parantamaan lähetettyjen työntekijöiden tiedonsaantioikeuksia, vahvistamaan jäsenvaltioiden keskinäistä koordinoitua ja hallinnollista yhteistyötä sekä selkeyttämään jäsenvaltioiden yhteystoimien tehtäväjakoa ja ratkaisemaan sellaisia rajatylittäviä lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevia ongelmia, jotka estävät direktiivin 96/71/EY tehokkaan täytäntöönpanon;
24. korostaa, että alihankinnan mahdollisia kielteisiä vaikutuksia voidaan torjua paremmin kehittämällä tehokkaampaa yhteiskunnallista vuoropuhelua työntantajajärjestöjen ja ammattiliittojen välillä;
25. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

Elintarvikkeiden hinnat Euroopassa

P6_TA(2009)0191

Euroopan parlamentin päätöslauselma 26. maaliskuuta 2009 elintarvikkeiden hinnoista Euroopassa (2008/2175(INI))

(2010/C 117 E/30)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 33 artiklan,
- ottaa huomioon 9. joulukuuta 2008 päivätyn komission tiedonannon ”Elintarvikkeiden hinnat Euroopassa” (KOM(2008)0821),
- ottaa huomioon parlamentin 20. lokakuuta 2007 teettämän tutkimuksen tuottaja- ja kuluttajahintojen eroista,
- ottaa huomioon komission 28. marraskuuta 2006 teettämän tutkimuksen Euroopan elintarviketeollisuuden kilpailukyvyistä ”Competitiveness of the European Food Industry. An economic and legal assessment”,
- ottaa huomioon 20. toukokuuta 2008 päivätyn komission tiedonannon ”Nousevien elintarvikehintojen haasteeseen vastaaminen – suunta EU:n toimille” (KOM(2008)0321),